

«... و قل لعبادي يقولوا التي هي احسن...» (۱)
 «... و به بندگانم بگو که زبان را به آنچه نیکوتر و
 زیباتر است، بگشایند...» قرآن -

«الجمال في اللسان» (۲) جمال
 و زیبایی انسان در سخن گفتن
 او است .
 رسول اکرم (ص)

چگونه سخن بگوئیم؟!

خواهند مرد و شما زنده خواهید ماند . سلطان، از این تعبیر، بسیار نگران شد، تعبیری داشتند به پیش رفته، ایراد داشت که من تعبیر این خواب را بخوبی میدانم و ادامه داد : عمر گرانهای شما از همه بستگان و خویشان شما طولانی تر خواهد بود. این دو تعبیر از نظر مفهوم و معنی یکسان بود اما طرز بیان

معروف است که یکی از سلاطین در خواب دید که دندانهایش فرو ریخته از خواب، وحشت رده برخاست، دستور داد که در جلسه ای، معبرین خواب حاضر شوند و خواب وی را تعبیر نمایند، هر کدام از معبرین به نوعی تعبیر کردند تا یکی از آنان اظهار داشت : بزودی همه بستگان و نزدیکان شما

۱ - آیه ۵۳ سوره اسراء

۲ تحف العقول ص ۵۶

انتخاب جمله و استخدام واژه ها ، آنقدر تفاوت داشت که نخستین معبر مجازات شد و به معبر بعدی جوایز قابل ملاحظه ای داده شد.

طرز بیان و سخن گفتن در زندگی انسان آنچنان مؤثر است که ممکن است گاهی، گفتن يك جمله، مسیر زندگی را به طور کامل تغییر دهد چه بسا افرادی را دلبه یا شنیده‌اید که با گفتن يك جمله دلشین و بجا، از خطر مرگ حتی نجات یافته و یا با گفتن سخنی، خود را به دامن مرگ کشانده‌اند! کما اینکه دارای هدف و ایده‌های معین و ارزنده هستند و دوست دارند که آن هدف را تعقیب نمایند، باید نخست سخن گفتن صحیح را فراگیرند .

همه مردم می‌توانند سخن بگویند، اما سخن خوب و زیبا گفتن برای بسیار بزرگ به شمار میرود . بعضی از افراد به واسطه اینکه در محیطی سالم و کسارن خانواده‌ای انسانی، پرورش یافته‌اند، از نخست زبان‌شان سه زشتی آلوده نگشته و ذاتاً از اساطیر ناپسند متنفرند و برخی دیگر نیاز به این دارند که با ماستر و آموزش از دیگران فراگیرند و لیاقت آراهم دارند اما عده‌ای دیگر هستند که متأسفانه، زشت گفتن و نیش زدن ، برای آنان طبیعت ثانوی گشته و بصورت حادث درآمده است و با همین وسیله ندانسته خود را متفرد در میان اجتماع ساخته‌اند ..

انسان واقعی، باید برای اینان متأثر گردد و به دنبال تأثر، تصمیم بگیرد که همچو عاقل خود را از این مسیر غیر انسانی خطرناک، برهاند و نگذارد يك انسان خود را با دست خود در متلاطم سقوف افکند، با

سعادت خود بازی کند ، این بیچارگان حتی متوجه این نیستند که اگر تنها هدف مادی هم داشته باشند، باید نخست طرز « حرف زدن» را یاد بگیرند تا بتوانند به هدف خود برسند .

یکی از راههایی که میشود آنان را نجات داد این است که علاوه بر آنان سخن گفتن صحیح را یاد دهیم به این معنی : که ما آنقدر مواظب خود باشیم که حتی در مقابل افرادی ادب و کسانی که کلمات زشت و زنده میگویند، ما کلمات مؤدبانه و وزین و روح پرور، به کار ببریم با این عمل، دو کار انجام داده‌ایم: یکی اینکه زبان ما به ناپسندی باز نشده و شخصیت خود را با گفتن يك واژه زشت از دست نداده و خود را فرومایه و پست معرفی نکرده‌ایم ، دیگر آنکه طرف را عیلاً و قهراً به « درست حرف زدن » واداشته‌ایم ، اگر احساس کند که سخنان زشتش خریدار ندارد، سخنان زیبای ما را فراموش - گیرد و به این وسیله تدریجاً به عیب خود پی برده، ممکن است از سخنان زشت و ناپسند، دست بردارد. راه دیگر: آنکه هنگام سخن گفتن نکوشیم که خواسته‌های خود را به طرف تحمیل نمائیم بلکه بیشتر در اطراف مسائلی صحبت کنیم که مورد نظر دلخواه او است با این کار میتوانیم توجه وی را جلب کنیم تا بقیه سخنان خود را به او گوشزد نمائیم و این حقیقت باید در همه جا در نظر ما باشد که هنگام سخن گفتن با خودمان حرف نمیزنیم؛ که فقط خواسته‌های خودمان را بگوئیم؛ شاید مردم نمی‌خواهند به حرفهایی که مربوط به

شیرینی و تلخی میوه الرطیعی درخت می باشد و
« از کوزه همان برون تراود که درواست »

امیر مؤمنان علی (ع) می فرماید « **سُنَّةُ اللَّئَامِ**
قَبِيحُ الْكَلَامِ » (۱) سخن زشت گفتن ، روش
و آئین فرومایگان است .

امام باقر (ع) فرمود : « **سِلَاحُ اللَّئَامِ قَبِيحُ**
الْكَلَامِ » (۲) سلاح افراد پست و فرومایه ، سخنان
زشت و ناپسند است .

امام صادق (ع) در ذیل آیه ... و قولوا للناس
حسناً می فرماید : « یا مردم ! بهتر از آن سخن بگوئید
که انتظار دارید باشما سخن بگویند ... » (۳)
تعمان به فرزندش سفارش میکند که : هنگام
سخن گفتن با مردم گریز فزایی مکن و از ایشان درخ
مثاب و همچون مغروران گام بسیار زبر اخلاص مردم
شود و خواه و تنگبر را دوست نپسندد (۴)

شخص ما است ، گوش دهند ، بلکه باید به طرف
بفهمانیم که راستی سعادت او برای ما بسیار مهم است
و او را همچون خود میدانیم .

مثلاً اگر بخواهیم به فرزند خود بگوئیم :
سیمتار نکشد ، نمی شود تنها با ایراد خطا به ،
او را بازداریم ، آنچه را که میل ما است ، به او
بگوئیم ، ولی اگر نتوانستیم به او بفهمانیم که سیمتار
به واسطه موادی که دارد او را تخریب کرده و
اعصابش را ضعیف میکند و ... و بالتبقیه نخواهد
توانست به درشن ادامه دهد و از دوستانش عقب
خواهد افتاد ، مسلم موفق خواهیم شد .

از دیر زمان این جمله معروف است که « سخن
معرف شخصیت انسان است : **الکلام صفة المتکلم** »
و اینکه « نامرد سخن نگفته باشد ، عیب و هنرش نهفته
باشد » و « سخن و گفتار مانند مسوه درخت ، و

همبستگی انسانها

تَرَى الْمُؤْمِنِينَ فِي قَرَابَتِهِمْ وَ تَوَادُّهِمْ وَ تَعَاطُفِهِمْ كَمَثَلِ
الْجَدَادِ إِذَا اشْتَكَى عَضُوًّا قَدَّاسِي لَهُ سَائِرَ جَسَدِهِ بِالنَّهْرِ وَاللَّيْلِ :
: مؤمنان در مهربانی ، دوستی و نیکی ، باهمدیگر چون اعضای یک پیکرند
که وقتی عضوی بدر آید ، اعضای دیگر در بیداری و رنج با آن حسدردی می کنند
یا مبر اکرم (ص) حدیث ۱۱۴۰ نهج الصفاة

۱ - غرر الحکم

۲ - بخارج ۷۸ ص ۸۵

۳ - تفسیر عیاشی ج ۱ ص ۴۸

۴ - آیه ۲۸ سوره لقمان

مکتب اسلام